

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Igor Taro
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 11.03.2026 nr 1-6/3423-1

Meie 26.03.2026 nr 2.3-5/26/967-2

Arvamus eelnõule

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspektsioonile arvamuse avaldamiseks siseministri määruse „Rahvusvahelise kaitse andmise registri põhimäärus“ eelnõu.

Meil on eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

1. Põhimääruse eelnõu § 7 loetleb andmed, mida kogutakse rahvusvahelise kaitse andmise registrisse (RAKS) rahvusvahelise kaitse taotleja, ümberasustatava ja ümberpaigutatava isiku kohta. Nimetatud paragrahvi lõike 5 järgi kogutakse andmekogusse andmeid ka sooidentiteedi ja seksuaalse sättumuse või sooväljenduse kohta. Samas ei näe Riigikogu menetluses olev välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse eelnõu (831 SE)¹ § 104 lõige 1 eelloetletud andmete kogumist ette. Märgime, et tegemist on eriliiki isikuandmetega, mille andmekogusse kogumist peab ette nägema ka andmekogu puudutav volitusnorm.
2. Eelnõu § 7 lõike 6 punkt 5 järgi kogutakse andmekogusse sotsiaalmeediakontode andmeid. Eelnõu 831 SE § 104 lõige 1 aga nimetatud andmete kogumist otseselt ette ei näe. Seaduse eelnõu seletuskirjast nähtuvalt (lk 199) on sotsiaalmeedia kontod loetletud üldandmete andmekoosseisu. Justiits- ja Digiministeerium on eelnõude koostamise juhises² (JDM juhise) selgitanud, et isiku üldandmed on kinnine loetelu, kuhu kuuluvad nimi, isikukood, sugu, kodakondsus, kontakt (sh aadress) ja emakeel, mis tähendab, et kõik ülejäänud andmed tuleb volitusnormis eraldi välja tuua. Kui volitusnorm mingite andmete kogumist ette ei näe, siis ei saa andmekogu põhimääruse kui madalama taseme õigusaktiga kogutavat andmekoosseisu laiendada.
3. Eelnõu § 5 järgi koosneb andmekogu digiandmebaasist ja arhiveeritud andmekogu andmetest. Seletuskirjas on selgitatud, et *arhiivandmetena käsitletakse andmeid, mis on sätestatud määruse §-i 31 lõikes 2 ja mida säilitatakse 50 aastat andmekogusse kandmise päevast arvates*. Eelnõu § 31 järgi säilitatakse 50 aastat üldandmeid, keeldumiste otsuste ning rahvusvahelise kaitse aravõtmise ja elamisloa kehtetuks tunnistamise otsuste andmeid. Samas ei ole võimalik põhimäärust lugedes aru saada, et tegemist on arhiivsete andmetega, mistõttu jääb selgusetuks, millised andmed ja millal muutuvad andmekogu arhiivseteks andmeteks ning kellel on nende andmete juurdepääs. Märgime, et kui

¹ [Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus 831 SE](#)

² [Juhis isikuandmete ja avaliku teabe töötlemise ning andmekogude reguleerimise kohta eelnõudes](#)

andmekogus soovitakse eristada arhiivseid andmed, siis peab põhimäärusest ka selguma, mida arhiiv sisuliselt tähendab ning miks seda üldse vaja on. Palume põhimäärust ja seletuskirja selles osas täiendada.

4. Eelnõu § 24 lõike 1 puhul on tegemist mitteregulatiivse normiga. Õigus teistelt asutustelt ja isikutelt andmeid saada ei saa tuleneda andmekogu põhimäärusest, vaid seaduse menetlusnormidest, mis asutuste tegevusele kohalduvad. Soovitame sätte kui siutühja põhimäärusest eemaldada.
5. Põhimääruse eelnõu § 23 loetleb andmeandjad. Seletuskirja järgi on võrreldes kehtiva määrusega andmeandjate nimekirja lisandunud kõik andmekogud, millesse on vajalik teha päringuid ning millest saadud andmeid töödeldakse kaitse ja elamisloa taotluse menetlustes. Samas ei selgu põhimäärusest, millised teistest andmekogudest saadud andmed salvestatakse RAKS ning millised andmed kuuluvad päringuga päritavate andmete hulka, kuid mida RAKS ei salvestata ehk mis ei ole RAKS andmeteks. Näiteks on infosüsteem POLIS märgitud andmeandjaks ning esitatavate andmetena on loetletud süüteomenetluse, ennetava tegevuse, otsimise ja jälitusmenetluse andmed, kuid selgusetuks jääb, millised POLIS andmetest kuuluvad RAKS andmekoosseisu.

Oleme andmekogude juhendi³ punktis 3.2 esitanud loetelu andmekogu pidamise olulistest küsimustest, mis reguleeritakse põhimäärusega. Muu hulgas on üheks oluliseks osaks ka andmete allikad ehk *millistest andmekogudest või kelle käest (millistelt andmeandjalt) andmeid saadakse. Seeläbi määratakse tegelikult ka kindlaks, millised on andmekogu unikaalsed põhiandmed*. Samuti on JDM juhises selgitatud, et andmekogu põhimääruses tuleb sätestada andmete allikad ehk andmeandjad koos nende antavate andmetega.

Antud juhul jääb aga ebaselgeks, millised on menetluse jaoks vajalikud andmed, mida RAKS ei salvestata ning millised andmed kuuluvad andmekogusse salvestamisele. Palume põhimäärust ja seletuskirja selles osas kindlasti täiendada.

6. Eelnõu § 24 lõike 2 järgi toimub andmevahetus võimalusel riigi infosüsteemi andmevahetuskirji X-tee kaudu. Juhime tähelepanu, et AvTS § 43⁹ lõike 5 kohaselt andmevahetus riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude ja riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude vahel toimub üksnes läbi riigi infosüsteemi andmevahetuskirji. Muid võimalusi ette nähtud ei ole.
7. Eelnõu § 25 loetleb andmete andmekogusse kandmise alusdokumendid. Samas jääb selgusetuks, kas alusdokumendid on andmekogus või säilitatakse neid eraldi. Juhul kui neid säilitatakse eraldi, siis tekib küsimus nende säilitamise tähtaja osas. Näiteks kuuluvad § 25 punkti 5 järgi alusdokumentide hulka ka taotleja isikliku vestluse helisalvestised ja protokollid või stenogrammid ning muude toimingute protokollid, kuid selgusetuks jääb kus neid säilitatakse ning milline on nende säilitamise tähtaeg. Palume eelnõu ja seletuskirja selles osas täiendada.
8. Põhimääruse § 29 lõike 1 järgi on andmekogus sisalduvad andmed asutusesiseseks kasutamiseks. Tegemist on eksitava ja sisutu sättega. Ka andmekogusse kantud andmete puhul tuleb lähtuda AvTS juurdepääsupiirangute regulatsioonist, mis tähendab, et kõik andmed ei ole kunagi piiranguga. Andmekogu haldaja peab andmekogus olevatele andmetele määrama juurdepääsupiirangud. Vastasel juhul olukorras, kus teave pole vastavalt tähistatud, ei ole võimalik andmekogust andmeid lekitavaid isikuid vastutusele võtta.

³ [Andmekogude juhend](#)

9. Eelnõu seletuskirja (lk 5) neljandas lõigus selgitatakse andmekogu volitatud töötaja ülesannetega seonduvat. Ekslikult on aga lõigus volitatud töötaja asemel märgitud vastutav töötaja, mis võib seletuskirja lugejas tekitada segadust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

Terje Enula
Terje.Enula@aki.ee
627 4144